

СТАНОВИЩЕ

От: **проф. д-р Надя Димитрова Миронова;**
Университет за национално и световно стопанство; гр. София
Научна специалност: Социално управление

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по докторантска програма *Социално управление, професионално направление 3.7. Администрация и управление* към катедра „Управление“ на УНСС

Основание за изготвяне на становището: участие в състава на научно жури по процедура за придобиване на ОНС „доктор“, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС Заповед № 1513/31.05.2024 на Зам. ректора на УНСС по НИД. Обучението е осъществено в свободна форма през периода 2017-2022 г.

Автор на дисертационния труд: *Димитър Харалампиев Попов*
Тема на дисертационния труд: *Модел за оценка на жизнеспособността на малки и средни предприятия в България*
Научен ръководител: *гл. ас. д-р Илия Крумов Керезиев*

1. Кратки биографични данни за дисертанта:

Познавам Димитър Попов от годините му като преподавател в УНСС, в които той демонстрира способност за аналитично мислене, организираност и интерес към науката. В следствие дисертантът се занимава с приложение на аналитични бизнес решения, извличане на знание от големи масиви от данни и автоматизиране на процеси.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

По процедурата за публична защита, дисертантът Димитър Попов е предоставил: дисертационен труд, автореферат, копия на публикации по дисертационния труд,

автобиография както и други необходими документи. Представеният дисертационен труд е с обем от 154 страници и е структуриран в списък на съкращенията, списък на фигурите, увод, три глави, заключение, литература, и приложения. Разработката съдържа 25 фигури, 37 таблици и списък на литературните източници от 111 заглавия.

В увода са представени коректно и прецизно целта, задачите, обект и предмет на изследването. Аргументирана е значимостта и актуалността на изследването. Малките и средни предприятия са от ключово значение за българската икономика. В последните години, редица предизвикателства поставят тяхното съществуване под изпитание. Ето защо се налага разработването на практически инструментариум, който чрез оценяване на тяхната жизнеспособност, своевременно да сигнализира за състоянието им. Целта на дисертационния труд е да се разработи модел за оценка на жизнеспособността на малките и средни предприятия, адаптиран чрез емпирични данни за България в средносрочен период от време. Обект на изследването са малките и средни предприятия, а предмет е жизнеспособността на МСП. Изследователската теза на изследването е формулирана както следва: Жизнеспособността на малките и средни предприятия подлежи на анализ и оценка посредством модел със задоволителна прогнозна сила, разработен и адаптиран с емпирични данни за български МСП. Формулирани са задачи и хипотези, които са свързани логично помежду си и са реализирани в хода на изследването.

В Глава първа е направен преглед и сравнителен анализ на различните дефиниции за малки и средни предприятия и е съставена работна дефиниция за МСП с оглед на достъпността на емпиричните данни и постигането на съпоставимост на резултатите. Възприета е работна дефиниция за понятието жизнеспособност и е обоснована нуждата за разработването на модел за прогнозирането ѝ. Направен е литературен преглед на модел на Алтман за прогнозиране на несъстоятелност на предприятието.

Глава втора представя методиката на изследването. Разгледан е индустриалният стандартен процес за извличане на знания от данни (CRISP-DM) като работна рамка на дисертационното изследване. Описан е способ за адаптация на модела към българските условия чрез емпирични данни от отчетите за приходите и разходите и баланса на български МСП. Разгледани са основните класификационни методи, които се прилагат в изследването.

Дисертантът демонстрира умения за работа с разнообразен набор от софтуерни инструменти: Microsoft Office, IBM® SPSS® Modeler, RStudio и Orange.

Глава трета съдържа преглед на събраните емпирични данни, приложение и обобщени резултати от класификационните методи. Показана е сравнителна характеристика на обяснителната сила на подбраните променливи в модела. Изведено е уравнение на функцията на авторовия модел. Дефинирана е скала за интерпретация на резултатите от модела. Направена е съпоставка на авторовия модел с модела на Алтман. Положително впечатление прави съставеният практически алгоритъм за приложение на разработения модел.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни приноси

Постигнатите резултати от изследването отговарят на предварително зададените цели и задачи. Авторът претендира за приноси, представени списъчно на стр.154 от дисертационния труд, които приемам за реализирани без изменения:

1) Разработен е авторов модел за изследване на жизнеспособността, въз основа на синтезираната методика, която комбинира управленска теория, извличане на знания от големи масиви от данни и МСП като обект на изследване.

2) Направена е адаптация на авторовия модел за българските условия на база на финансово-счетоводни данни на български МСП, обхващащи тригодишен период като са направени важни изводи относно приложимостта, надеждността и прогнозната сила на различните методи и аналитични инструменти за оценка на жизнеспособността.

3) На базата на авторовия модел е разработен практически алгоритъм приложим в управленската практика на МСП, който може да бъде успешно използван за оценка на тяхната жизнеспособност.

4) Разработени са софтуерни решения за всеки етап от изследването и са приложени за публичен достъп.

4. Оценка на публикациите по дисертационния труд

Представени са три статии публикувани в български списания в периода 2018-2023г., пряко свързани с дисертационния труд. Публикациите отразяват в значителна степен

основните постижения на дисертационния труд, като изцяло отговарят на минималните наукометрични изисквания за ОНС „доктор“.

5. Критични забележки и препоръки

Към разработката нямам критични бележки. Бих препоръчала в бъдещата си работа дисертанта да продължи усилията си по проучване на неизследвани аспекти на управленската теория и практика, като публикува резултатите от тях в престижни научни издания.

6. Заключение

В заключение считам, че представеният дисертационен труд на тема „Модел за оценка на жизнеспособността на малки и средни предприятия в България“, притежава необходимите качества и съответства на изискванията на ЗРАСРБ. Имайки предвид горепосочените аргументи, изразявам **положително становище**, като предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Димитър Харалампиев Попов образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Социално Управление“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“.

14.06.2024 г. / гр. София

Подпис: .....

/ проф. д-р Надя Димитрова Миронова /